

Чен Бо

Амбасадорка НР Кине у Републици Србији

УДК 327(510)
Кратко саопштење

Спољна политика Кине

Сажетак: У раду се износе основни правци спољне политике НР Кине. Указује се на принцип мултилатерализам, као основни принцип којим се руководи Кина, свесна последица глобализације. Тај принцип треба применити и на суочавање са епидемијом COVID-19. Посебно се указује на принципе Кине у односима са САД, ЕУ и Србијом, те на значај иницијативе *Појас и пут* и *Сарадња 17 + 1*. Истиче се став да питање Косова и Метохије треба решавати унутар решења из Резолуције 1244 Савета безбедности ОУН и подржава настојање Србије да се дијалогом дође до решења. Хонконг је интегрални део Кине, па су и питања у вези са њим унутрашња ствар Кине. Хонконг је територија са високим степеном аутономије, најновија законска решења су донета ради очувања безбедности Кине и Хонконга и не представљају никакво одступање од политике „једна земља – два система“, већ је само потврђују. У тексту се дају и нови подаци у вези са привредним напретком Кине и прогресом у погледу њених економских односа са ЕУ и са државама – партнерима у *Сарадња 17 + 1*.

Кључне речи: Кина, спољна политика, мултилатерализам, глобализација, пандемија COVID-19, односи Кине са САД, ЕУ и Србијом, „Појас и пут“, „Сарадња 17+1“, Хонконг - унутрашње питање Кине.

Епидемија вируса COVID-19 имала је огроман утицај на свет. Сваки човек и свака земља размишљали су о истом – какав ће свет бити у будућности и у ком правцу се човечанство креће. Будући да је Кина највећа земља у развоју, друга по величини економија на свету и стална чланица Савета безбедности Уједињених нација, влада велико интересовање за њену спољну политику.

Кина одувек води независну спољну политику мира и држи се пута мирног развоја. На политичком плану заговара међусобно поштовање, консултације у којима су све стране равноправне и одлучно одбацује хладноратовско размишљање и политику моћи. Када је реч о безбедности, Кина инсистира на решавању спорова дијалогом и превазилажењу разлика путем консултација, као и на свеобухватном

приступу решавању традиционалних и нетрадиционалних безбедносних претњи. На економском плану залаже се за заједнички рад на подстицању либерализације и фасилитације трговине и инвестиција и промоцију економске глобализације у једном још отворенијем, инклузивнијем, свеобухватнијем и уравнотеженијем правцу ради заједничке победе. На културном плану Кина је посвећена поштовању различитости светских цивилизација, превазилажењу културног јаза културном разменом, сукоба цивилизација међусобним учењем, супериорности суживотом свих светских цивилизација. У погледу екологије, требало би да се придржавамо блискости са животном средином и да сарађујемо у борби против климатских промена. Кина добро познаје своје обавезе према свету и наставиће да се придржава ових основних политика с надом да ће кинеска стабилност допринети стабилности света.

Глобализација и мултилатерализам

Епидемија корона вируса новог типа далеко је од краја и све земље света суочавају се са озбиљним изазовима у погледу превенције и контроле епидемије и економског опоравка. Ниједна земља нема капацитете да се сама носи с тим. Живот и здравље свих народа света и економски и социјални развој свих земаља никада нису били тако испреплетани, ниједна земља на свету не може да се врати у стање самоизолације. У борби против епидемије све земље света позивају сваког свог грађанина да преузме одговорност, а глобално село такође захтева

од сваке земље да и она преузме одговорност како би се заједнички заштитили и промовисали светски мир и развој. Економска глобализација подстиче интеграцију развојних интереса свих земаља и поставља важан темељ за мир у свету. Након огромног глобалног удара изазваног избијањем епидемије вируса COVID-19 било би опасно вратити се протекционизму. Кина се залаже за јачање координације глобалне макроекономске политике бавећи се утицајем епидемије на економију, одржавајући стабилност индустријског ланца и ланца снабдевања, и непоколебљиво ће проширити реформе и отварање, олакшати приступ тржишту, проширити увоз и иностране инвестиције. Под утицајем епидемије, постали су видљивији растући јаз између богатих и сиромашних проузрокован глобализацијом, неравнотежа у регионалном развоју, слаб глобални капацитет за управљање и други недостаци. Глобализација мора бити уравнотеженија, а интересима земаља у развоју мора се посветити већа пажња. Кина је најавила две милијарде долара међународне помоћи током наредне две године како би помогла земљама погођеним епидемијом COVID-19, посебно земљама у развоју, да спрече и контролишу епидемију и убрзају економски и социјални опоравак. Кина ће сарађивати са чланицама Г20 на спровођењу Иницијативе за одлагање отплате дугова за најсиромашније земље. Кина је најавила да ће помоћи Африци да побољша своје капацитете за контролу епидемија и да ће радити на убрзању изградње Афричког центра за дијагностику и контролу епидемија. Када се заврше истраживање и развој нове вакцине за COVID-19 у Кини, и она стави у употребу, користиће се као глобално јавно

добро, чиме ће Кина допринети приступачности вакцине у земљама у развоју.

Мултилатерализам је заједнички избор људског друштва након светског рата и основна гаранција да смо уживали 75 година у миру и развоју. Малим државама је подједнако као и великим потребан мултилатерализам. Кина ће и даље чврсто чувати међународни систем чија су основа Уједињене нације, њихов ауторитет и Повеља, и међународни поредак заснован на међународном праву. Ради јачања мултилатерализма треба јачати поверење, посебно међу великим државама, јер је то основа ефикасне сарадње и предуслов за координисано деловање. Размишљања из периода хладног рата и игра „нулте суме“ ужасан су „политички вирус“, који наноси штету другима и себи самима. Поверење се заснива на међусобном поштовању. Кина поштује западне земље, учи од њих и тежи ка заједничком просперитету. Западне земље такође би требало да поштују избор кинеског народа, да прихватају и поздрављају развој велике источне земље, чији се систем разликује од западног система. Велика већина земаља чланица Уједињених нација су земље у развоју и њихова права у систему глобалног управљања треба да буду у потпуности загарантована, а само гарантовањем једнаког учешћа свих страна у мултилатералним механизмима могу се сачувати међународна једнакост и правда.

Односи Кине и Америке

Дугорочно здрав и стабилан развој односа Кине и Сједињених Америчких Држава основни је интерес оба народа и представља опште

очекивање међународне заједнице. Било да је реч о елементарној савести човечанства, било о економском развоју и стабилности Кине и света, Кина се нада да ће САД што пре успоставити контролу над епидемијом и одржати социјалну стабилност. Кина и САД имају различите историјске, културне и друштвене системе и заиста постоје разлике међу њима поводом многих питања, али постоје и многи заједнички интереси и више простора за међусобну сарадњу. Готово сви светски глобални изазови данас су неодојиви од учешћа и координације обе земље. Било да је то због њихових сопствених интереса, било због велике одговорности према миру и развоју у свету, Кина и САД треба озбиљно, прописно и на одговоран начин да регулишу билатералне односе. Уколико Кина и САД буду сарађивале, то ће допринети обема странама и свету, а уколико се буду сукобљавале, нашкодиће и себи и свету. Упркос бројним изазовима, Кина се и даље нада да ће са америчком страном успети заједнички да изгради координиране, кооперативне и стабилне односе, вођене духом несуклобљавања, узајамног поштовања и сарадње, у којима све стране побеђују, као и да ће наћи начине да земље с различитим друштвеним системима и културном позадином коегзистирају у миру и остварују међусобну корист.

Односи Кине и ЕУ

Ове године се обележава 45. годишњица успостављања дипломатских односа између Кине и Европске уније. Историја од 45 година показује да је, иако постоје разлике,

конкуренција и размимоилажења две стране, просперитетна, стабилна и уједињена Европа у интересу Кине, као што је Европи у интересу Кина која ће непрекидно продубљивати реформе и отварање. Сарадња између Кине и Европске уније већа је него њихова међусобна конкуренција, а консензуси су бројнији од разлика. Обе стране поздрављају мултиполарност света, подржавају економску глобализацију и подстичу демократизацију међународних односа, придржавају се концепта мултилатерализма, раде на очувању међународног система у чијој су основи Уједињене нације, међународног поретка заснованог на међународном праву и мултилатералног трговинског система у чијој је основи Светска трговинска организација. Две стране могу у потпуности да увећају међусобно поверење дијалогом на равноправној основи, остваре заједничку победу захваљујући обострано корисној сарадњи, превазиђу разлике конструктивном комуникацијом и заједнички решавају глобалне изазове јачањем координације. Кина подржава процес европских интеграција и поштује избор земаља Централне и Источне Европе, укључујући и Србију, да постану чланови Европске уније.

У борби против епидемије, Кина и лидери Европе одржавају блиску комуникацију. Председник Си Ђинпинг и премијер Ли Кећанг имају учесталу телефонску комуникацију са председницом Европске комисије Урсулом фон дер Лајен, немачком канцеларком Ангелом Меркел и француским председником Емануелом Макроном. Државни саветник и министар иностраних послова НР Кине Ванг Ји, заједно са високим представником ЕУ за

Амбасадорка Чен Бо дочекује тим кинеских медицинских специјалиста за борбу против COVID-19 на аеродрому „Никола Тесла“ у Београду, 21. март 2020.

спољну и безбедносну политику Борелом, председавао је 10. кругу стратешког дијалога на високом нивоу између Кине и ЕУ. Од јануара до маја број испорука и количина робе превезене кинеским возовима на релацији Кина–Европа (*China Railway express*) порасли су за 28% и 32% на годишњем нивоу, а укупна количина превезеног материјала за спречавање епидемије достигла је 12.524 тоне, чиме је ова релација постала „пут живота“ и „веза судбине“ за све земље у заједничкој борби против епидемије.

Позитиван напредак постигнут је у преговорима о кинеско-европском споразуму о инвестирању. Сарадња Кине и Европске уније од

великог је значаја за убрзање опоравка њихових економија и подстицање светског економског раста. Надамо се да ће временом све више Европљана схватати да Кина и Европа нису институционални противници, већ дугорочни свеобухватни стратешки партнери.

Питање Косова и Метохије

Резолуција 1244 Савета безбедности Уједињених нација представља важну правну основу за решавање питања Косова и Метохије. Кина је увек сматрала да је прави начин да се питање Косова и Метохије реши у оквиру важеће резолуције Савета безбедности УН и да се дијалогом између релевантних страна пронађе међусобно прихватљиво решење.

Кина поштује суверенитет и територијални интегритет Србије, разуме и подржава њене легитимне интересе на Косову и Метохији и цени напоре да се помоћу дијалога пронађе решење за питање Косова и Метохије.

Иницијатива „Појас и пут“ и „Сарадња 17 + 1“

Суштински принцип иницијативе „Појас и пут“ јесу консултације и сарадња ради заједничке користи, а основни садржај промоција координације политика, инфраструктурног повезивања, несметане трговине, финансијске интеграције и комуникације између људи.

За седам година од када је покренута иницијатива „Појас и пут“ ова породица се непрестано шири. Потписано је укупно 200

споразума о сарадњи. Ниво сарадње у области економије и трговине наставља да расте, а у 2019. години укупан обим трговине робом између Кине и партнера у оквиру иницијативе „Појас и пут“ прешао је билион и 300 милијарди америчких долара, што је пораст од 6% у односу на исти период претходне године, уз додатни кинески капитал од 15 милијарди америчких долара. У првом кварталу ове године трговина између Кине и партнера у оквиру иницијативе „Појас и пут“ остварила је пораст од 3,2%, а директне инвестиције су се увећале за 11,7% у односу на исти период прошле године.

Иако је на унапређење сарадње у оквиру иницијативе утицало избијање епидемије, тај утицај је привремен. Посвећеност Кине иницијативи „Појас и пут“ није се умањила, њена одлучност остаје непромењена и она ће наставити да сарађује с другим земљама на њеној промоцији ради постизања још квалитетнијег развоја.

Недавно је Кина, заједно са 25 партнера у оквиру сарадње, Уједињеним нацијама и Светском здравственом организацијом, организовала видео-конференцију на високом нивоу за међународну сарадњу „Појас и пут“, с темом „Јачање међународне сарадње 'Појас и пут' и заједничка борба против епидемије новог корона вируса“. Кинеска страна је прогласила да је спремна да партнерима у оквиру иницијативе „Појас и пут“ пружи подршку у пет области: прво, у оквиру планиране међународне помоћи од две милијарде долара коју је најавио председник Си Ђинпинг подршка ће бити пружена партнерима у оквиру иницијативе „Појас и пут“ који су суочени са епидемијом новог вируса корона, посебно земљама у

14 | развоју у њиховој борби против епидемије и обнови социјалног и економског развоја; друго, поводом развоја вакцине, тока истраживања и њене примене, Кина ће активно размотрити потребе партнера у оквиру иницијативе „Појас и пут“, подржати Савез међународних научних организација у оквиру иницијативе „Појас и пут“ и друге платформе за спровођење технолошке размене и сарадње у борби против епидемије; треће, залагаће се за што скорији почетак техничке комуникације и координације како би се успоставио брзи коридор за олакшано прекогранично кретање људи и робе; четврто, Кина ће организовати видео-конференције министара саобраћаја у оквиру иницијативе „Појас и пут“ ради заједничких акција за очување безбедности ланца међународне производње, снабдевања и логистичког система; пето, појачаће сарадњу у области иновација, заједнички развијати е-трговину на „Путу свиле“ и унапредити сарадњу у областима изградње паметних градова и зеленог развоја.

Сарадња Кине и Србије у оквиру иницијативе „Појас и пут“ постигла је задивљујуће резултате и допринела економском развоју и развоју односа између наше две земље. У оквиру иницијативе „Појас и пут“ кинеско-српски пројекти сарадње нису заустављани током епидемије, а нормална производња железаре Смедерево и рудника бакра Зиђин у Бору, пројекат изградње железнице Београд–Будимпешта, деонице Прељина–Пожега, и пројекат изградње обилазнице око Београда стабилно напредују.

„Сарадња 17 + 1“ је важан саставни део иницијативе „Појас и пут“ која се заснива на заједничкој тежњи Кине и земаља Централне и Источне Европе да направе платформу

за сарадњу. „Сарадња 17 + 1“ успоставила је тродимензионалну структуру свеобухватних, вишеслојних области широког обима и механизме сарадње у готово 20 области, при чему су у свакој постигнути рани и важни резултати. „Сарадња 17 + 1“ саставни је део кинеске сарадње са Европом и подржава концепт отворености, инклузивности и транспарентности. Кина у потпуности поштује атрибуте 17 држава чланица ЕУ, земаља кандидата и придружених земаља.

Питање Хонгконга

Законодавство о националној безбедности у Хонгконгу главно је питање које Централна влада покушава да примени у складу са Уставом Народне Републике Кине и Основним законом о Специјалној административној области. Законодавство је одлагано 23 године због разних опструкција антикинеских и антихонгконшких лобија и страних сила. Од 2019. године Хонгконг се због турбуленција поводом предложених амандмана на Правилник о бегунцима суочава са најозбиљнијом ситуацијом од свог повратка матици и додатно је изложен опасности да се наруши његова национална безбедност. Због тога је неопходно да Хонгконг хитно успостави и побољша правни систем и механизме спровођења Закона о националној безбедности на националном нивоу. Законодавство о националној безбедности Хонгконга уперено је против дејства веома малог броја људи који деле земљу, подривају државну власт и организују и спроводе терористичке активности, као и против активности страних сила које се мешају у послове Хонгконга. Законодавство

неће нимало умањити висок ниво аутономије, коју Хонгконг ужива по Основном закону, нити ће променити политику „једна земља, два система“, него ће, напротив, додатно осигурати њено стабилно и дугорочно спровођење. Хонгконг је посебна административна област Кине и локална административна регија под директном управом Централне народне владе Кине, а питање Законодавства о националној безбедности у Хонгконгу чисто је унутрашња ствар Кине као суверене државе и ниједна страна земља нема право да се меша. Кина и Србија доследно пружају разумевање и подршку једна другој у напорима за очување свог националног суверенитета и безбедности, што представља један од камена темељац пријатељства између двеју земаља.

Кинески развој

Избијање епидемије COVID-19 имало је снажан утицај на кинеску економију. Свет је због тога забринут и има одређена очекивања од кинеске економије. Имајући у виду утицај епидемије и неизвесност развоја економске и трговинске ситуације, овогодишњи Извештај о раду кинеске Владе не поставља конкретне циљеве за годишњи економски раст, већ су њен приоритет одржавање животног стандарда и запослености, победа у борби против сиромаштва и постизање циља изградње просперитетног друштва на свеобухватан начин. Упркос огромним изазовима, кинеска економија је и даље веома отпорна, добар тренд дугорочног развоја није се променио, а њена основа, којом се подржава стабилан и здрав развој економије и друштва

није мењена. На овогодишњем заседању Свекинеског народног конгреса формулисано је низ политика за унапређење економског опоравка, од којих су најистакнутије три: да се осигура запосленост – Кина планира да отвори девет милиона нових радних места током целе године; да се осигура животни стандард народа, одржи задовољавајући ниво прихода становника и остваре задати циљеви смањења сиромаштва у планираном року; да се заштите главни актери на тржишту и посебно увећа помоћ малим и средњим предузећима. Кина ће такође инсистирати на проширењу домаће потражње и отварању ка спољном свету, јачању изградње нове инфраструктуре, проширивању примене 5Г мреже и подстицању унапређења производње и развоја нових индустрија. Повећаћемо потрошачки капацитет и вољу, промовисати фасилитацију трговине и улагања, значајно смањити негативну листу приступа страним улагањима, припремити се за трећи сајам увоза и проширити увоз. Кина је у јуну одлучила да изгради пилот зону и луку слободне трговине с кинеским карактеристикама на целом острву провинције Хајнан. Ово је главни корак, који показује одлучност Кине да се отвара и шири према свету и активно подстиче економску глобализацију. Стављањем под контролу епидемије вируса Ковид-19 у Кини процес обнављања производње стабилно напредује, производна потражња предузећа постепено се побољшава, потрошачки потенцијал народа такође се постепено ослобађа, подршка основној индустрији је снажна, тржишна очекивања су углавном стабилна, нови замах расте у односу на тренд, економска активност је порасла, а кинеска економија је показала тренд стабилног

напретка и доброг развоја. Кинеска индустријска производња порасла је у априлу за 3,9%, а извоз за 8,2% у поређењу са истим периодом прошле године, те су обе стопе знатно изнад очекиваних. Кинески домаћи ПМИ индекс у производњи износио је у мају 50,6%, што је изнад „линије славе“, док је производња наставила да се опоравља, а индекс производње је порастао на 53,2%. У Кини је произведено 2.187 милиона аутомобила, а продато 2.194 милиона, што

представља повећање од 18,2%, односно 14,5% на годишњем нивоу. Неки европски медији верују да је кинеска економија прошла кризу, а неки стручњаци да ће Кина можда бити једина велика економија која ће у 2020. години остварити позитиван БДП. У последњих неколико година допринос Кине светском економском расту премашио је 30% на годишњем нивоу, а Кина се нада да ће наставити да доприноси глобалном економском опоравку као и до сада.

Chen Bo

Ambassador of the People's Republic of China in the Republic of Serbia

The Foreign Policy of China

Summary

This paper presents a brief outline of the foreign policy aims of the People's Republic of China. Brought into focus is the principle of multilateralism, the basic guiding principle of China, which is aware of the effects of globalization. The principle needs to be applied to the response to the COVID-19 epidemic. Stressed in the paper are the principles that China follows in its relations with the USA, the EU and Serbia, and the importance of the *Belt and Road* initiative and *Cooperation 17+1*. The paper states that the question of Kosovo and Metohija should be resolved within the framework of Resolution 1244 passed by the UN Security Council. Hongkong is an integral part of China and the questions regarding this matter are to be resolved by China. Hongkong is a territory with a large degree of autonomy and the recent legislation aims to protect the security of China and Hongkong and do not contradict the policy "One Country - Two Systems", but rather confirm it. The paper also presents new data on the economic development of China and progress made in its economic relations with the EU and the countries participating in the *Cooperation 17+1* program.

KEY WORDS: China, foreign policy, multilateralism, globalization, COVID-19 pandemic, relations between China and the USA, EU and Serbia, *Belt and Road*, *Cooperation 17+1*, Hongkong – interior question of China.